

PRÆNOTANDA

I. DE INSTAURATIONE GRADUALIS ROMANI

Instauratio Calendarii generalis et librorum liturgicorum, præsertim vero Missalis et Lectionarii, id effecit ut nonnullæ mutationes et accommodationes necessariae evaderent etiam in Graduali Romano. Etenim, suppressis quibusdam celebrationibus in anno liturgico, veluti tempore Septuagesimæ, octava Pentecostes, Quattuor anni Temporibus, etiam Missæ ipsis respondentibus auferendæ erant; quibusdam autem Sanctis ad aliud anni tempus translatis, opportuna aptationes faciendæ erant; dum, e contra, novis Missis inductis cantus proprii erant providendi. Item nova ordinatio lectionum biblicarum requisivit ut nonnulli textus, ex. gr. antiphonæ ad communionem, quæ cum ipsis lectionibus arctius conectuntur, ad alios dies transferrentur.

Huiusmodi Gradualis Romani nova ordinatio facta est, præ oculis habitis iis quæ n. 114 Constitutionis de sacra Liturgia, *Sacrosanctum Concilium*, præcipiuntur: « Thesaurus musicæ sacræ summa cura servetur et foveatur ». Authenticum enim repertorium gregorianum nullum detrimentum passum est; immo aliquo modo fuit instauratum, sepositis recentioribus imitationibus, textibus antiquis aptiore ratione dispositis, quibusdam adiectis normis, quæ ipsius repertorii usum faciliorem et magis varium efficerent.

Imprimis ergo curæ fuit thesaurum gregorianum authenticum integre servare. Proinde cantus ad Missas pertinentes, quæ in anno liturgico locum iam non obtinent, ad alias Missas formandas adhibiti sunt (ex. gr. pro feriis Adventus, pro feriis inter Ascensionem et Pentecosten), aut pro aliis substituti sunt, qui pluries in anno occurrunt (ex. gr. tempore Quadragesimæ vel in dominicis per annum) aut, eorum indole permittente, celebrationibus Sanctorum attributi sunt.

Sed et viginti fere textus gregoriani authentici, qui decursu temporum ob varias mutationes inductas e repertorio deciderant, iterum

in ipsum assumpti sunt. Provisum est quoque ne ullus cantus authenticus deturparetur vel mutilaretur, demptis ex eo quibusdam elementis, quæ cum aliquo tempore liturgico minus forsitan conveniant, prouti sunt *Alleluia*, quæ in ipso antiphonarum textu aliquando occurrunt cum notis, quæ partem integram melodiam constituunt.

Sepositio autem partium, quæ tardiores exhibent imitationes *neo-gregorianas*, præsertim in festis Sanctorum, id efficit ut authenticæ solummodo retineantur cantilenæ gregorianæ, quamvis semper liceat, iis, qui maluerint, easdem melodias *neo-gregorianas* retinere et cantare¹. Nulla enim ex his plane expungitur e Graduali Romano. Immo pro nonnullis, quæ in usum universalem receptæ sunt (ex. gr. in sollemnitatibus Ss.mi Cordis Iesu, D. N. Iesu Christi universorum Regis, Immaculatæ Conceptionis B. M. V.), nulla alia substituta est. Loco aliarum, e contra, proponuntur cantus ex authentico repertorio selecti, eundem textum, quantum fieri potest, referentes.

Curæ denique fuit authenticum repertorium gregorianum, melodiis non authenticis purgatum, aptius disponere, ut nimiam repetitiones eorundem textuum vitarentur, et eorum loco assumerentur aliæ partes, optimæ quidem formæ, quæ semel tantum in anno occurrunt. Hinc omnimoda industria est adhibita quo ditiora fierent Communia, omnibus collectis in iis cantibus qui alicui Sancto stricte proprii non sunt, et proinde pro omnibus Sanctis eiusdem ordinis possunt assumi. Communia insuper ditata sunt pluribus cantibus, e Proprio de Tempore derivatis, qui raro adhibebantur. Rubricæ autem ampliorem facultatem præbent hauriendi e Communibus noviter dispositis, ita ut necessitatibus quoque pastoralibus largius satisfiat.

Eadem fere ratione facultas tribuitur eligendi inter cantus ad Proprium de Tempore pertinentes : nam pro textu diei proprio alium textum eiusdem temporis licet pro opportunitate substituere.

Normæ quoque pro cantu Missæ, initio Gradualis Romani (1908) exstantes, ita recognitæ sunt atque emendatæ, quo clarius munus uniuscuiusque cantus appareret.

¹ Illæ melodiam in hac editione privata omittuntur.

II. DE RITIBUS IN CANTU MISSÆ SERVANDIS

1. Populo congregato, et sacerdote cum ministris ad altare accedente, incipitur antiphona ad introitum. Eius intonatio brevior vel magis protracta pro opportunitate fieri potest, vel, melius, cantus potest ab omnibus simul inchoari. Asteriscus proinde, qui ad partem intonationis significandam in Graduali invenitur, signum habendum est solummodo indicativum.

Antiphona a choro decantata, versus a cantore vel a cantoribus proferatur, ac deinde antiphona resumatur a choro.

Huiusmodi antiphonæ et versiculorum alternatio haberi potest quoties sufficit ad processionem comitandam. Attamen antequam antiphona in fine repetatur cantari potest, ut ultimus versus, *Gloria Patri, Sicut erat*, per modum unius decantatus. Si autem *Gloria Patri* peculiarem habet terminationem melodicam, hæc eadem terminatio in omnibus versiculis adhibenda est.

Si contingat ex versu *Gloria Patri* et antiphonæ iteratione cantum nimis protrahi, omittitur doxologia. Si autem processio brevior est, unus tantum psalmi versus adhibetur, vel etiam sola antiphona, nullo addito versu.

¶ Quoties vero liturgica processio Missam præcedit, antiphona ad introitum canitur dum processio ingreditur ecclesiam, vel etiam omittitur, prout singulis in casibus in libris liturgicis providetur.

2. Acclamationes *Kyrie, eleison* inter duos vel tres cantores aut choros, pro opportunitate, distribui possunt. Acclamatio quæque de more bis dicitur, non tamen excluso numero maiore, attenta præsertim ratione artis musicæ, ut indicatur infra, p. 709.

Quando *Kyrie* cantatur ut pars actus pænitentialis, singulis acclamationibus brevis tropus præponitur.

3. Hymnus *Gloria in excelsis* inchoatur a sacerdote vel, pro opportunitate, a cantore. Profertur autem aut alternatim a cantoribus et choro, aut a duobus choris sibi invicem respondentibus. Divisio versuum, quam significant geminatae lineæ in Graduali Romano, non necessario servanda est, si quis aptior modus inveniatur, qui cum melodia possit componi.

4. Quoties sunt duæ lectiones ante Evangelium, prima lectio, quæ de more e Vetere Testamento depromitur, profertur secundum tonum lectionis seu prophetiæ, et terminatur consueta forma puncti. Etiam conclusio *Verbum Domini* cantatur eadem forma puncti, omnibus deinde acclamantibus *Deo gratias*, iuxta modum in fine lectionum consuetum.

5. Post primam lectionem dicitur Responsorium Graduale a cantoribus vel a choro. Versus autem a cantoribus profertur usque ad finem. Nulla proinde ratio habenda est asterisci, quo indicatur resumptio cantus a choro facienda in fine versus Gradualis, versus ad *Alleluia* et ultimi versus Tractus. Quando autem opportunum videtur, licet repetere primam partem Responsorii usque ad versum.

Tempore paschali, omisso Responsorio Graduali, cantatur *Alleluia*, prout infra describitur.

6. Lectio secunda, quæ e Novo Testamento desumitur, cantatur in tono Epistolæ, cum clausula finali propria. Potest etiam cantari in tono primæ lectionis. Conclusio autem *Verbum Domini* cantatur secundum melodiam in tonis communibus notatam, omnibus deinde acclamantibus *Deo gratias*.

7. Secundam lectionem sequitur *Alleluia* vel Tractus. Cantus *Alleluia* hoc modo ordinatur : *Alleluia* cum suo neumate canitur totum a cantoribus et repetitur a choro. Pro opportunitate tamen cantari potest semel tantum ab omnibus. Versus a cantoribus profertur usque ad finem; post ipsum vero *Alleluia* ab omnibus repetitur.

Tempore Quadragesimæ, loco *Alleluia* cantatur Tractus, cuius versus alternatim canuntur a duabus partibus chori sibi invicem respondentibus, vel alternatim a cantoribus et a choro. Ultimus versus ab omnibus cantari potest.

8. Sequentia, si casus fert, cantatur post ultimum *Alleluia* alternatim a cantoribus et a choro, vel a duabus partibus chori, omisso *Amen* in fine. Si non cantatur *Alleluia* cum suo versu, omittitur Sequentia.

9. Quoties una tantum fit lectio ante Evangelium, post eam cantatur Responsorium Graduale vel *Alleluia* cum suo versu. Tempore autem paschali canitur alterutrum *Alleluia*.

10. Ad cantum Evangelii, post clausulam finalem propriam, additur conclusio *Verbum Domini*, prout in tonis communibus notatur, omnibus deinde acclamantibus *Laus tibi, Christe*.
11. *Credo* de more aut ab omnibus aut alternatim cantatur.
12. Oratio universalis iuxta uniuscuiusque loci consuetudines peragitur.
13. Post antiphonam ad offertorium cantari possunt, iuxta traditionem, versiculi, qui tamen semper omitti possunt, etiam in antiphona *Domine Iesu Christe*, in Missa pro defunctis. Post singulos versus resumitur pars antiphonæ ad hoc indicata.
14. Præfatione peracta, omnes *Sanctus* cantant; post consecrationem vero, proferunt acclamationem anamneseos.
15. Expleta doxologia Precis eucharisticæ, omnes acclamant : *Amen*. Deinde sacerdos solus invitationem profert ad Orationem dominicam, quam omnes cum ipso dicunt. Ipse autem solus embolismum subdit, quem omnes doxologia concludunt.
16. Dum fractio panis et immixtio peraguntur, invocatio *Agnus Dei* a cantoribus, omnibus respondentibus, cantatur. Hæc invocatio repeti potest quoties necesse est ad fractionem panis comitandam, præ oculis habita eius forma musica. Ultima vice, invocatio concluditur verbis *dona nobis pacem*.
17. Dum sacerdos sumit Corpus Domini, inchoatur antiphona ad communionem. Cantus autem eodem modo peragitur ac cantus ad introitum, ita tamen ut cantores sacramentum commode participare possint.
18. Post benedictionem sacerdotis, diaconus profert monitionem *Ite, missa est*, omnibus acclamantibus *Deo gratias*.

PSALMI AD COMMUNIONEM

Psalmorum versiculorumque numeri sumuntur ex editione appellata « nova Vulgata » (Typis Polyglottis Vaticanis, 1969). Hi versiculi ac versiculorum partes disponuntur ut in libro Liturgiæ Horarum (Typis Polyglottis Vaticanis, 1971).

Asteriscus post numerum psalmi positus, indicat antiphonam non esse e psalterio sumptam, ideoque psalmum propositum esse ad libitum. Quo in casu, alius psalmus, si magis placuerit, substitui potest, exempli gratia psalmus 33, qui ad communionem ex antiqua traditione adhibetur.

Quando psalmus 33 indicatur ut psalmus ad communionem, nulli plerumque versus selecti proponuntur, quia singuli valde conveniunt.